

Skörd av potatis 2000

Preliminära uppgifter

Yield of potatoes in 2000
Preliminary data

» i korta drag

Matpotatisskörden varierar på grund av sommarens regn

Hektarskörden av matpotatis skattas för riket till 26 700 kg/ha. Götaland uppvisar hektarskördar på samma nivå som i fjol. Svealand och Norrland har, med undantag för Norrbottens län, avsevärt lägre hektarskördar än föregående år orsakat av sommarens ogynnsamma väderlek.

Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för mer än 75 procent av rikets totala matpotatisskörd. Totalskörden av matpotatis för riket beräknas till 647 000 ton. Det är en minskning jämfört med det föregående årets totalskörd med 30 000 ton.

Potatis för stärkelse drabbades inte

Potatis för stärkelse odlas nästan uteslutande i Götaland som klarade sig bättre undan sommarregnen än övriga Sverige. Hektarskörden för riket skattas 38 700 kg/ha i genomsnitt, vilket ger en totalskörd om ca 321 000 ton för riket.

Obärgade arealer i Svealand och Norrland

Normalt förblir vissa arealer obärgade på grund av ogynnsamt väder under skördearbetet på hösten. Översvämning, kvävningsskador och bladmögeltangrepp på grund av stora nederbörds mängder mitt under odlingssäsongen ledde i år till obärgade arealer, främst i Svealand och Norrland. Totalt skattas 1 160 hektar som obärgad matpotatisareal för riket. Värst drabbat är Örebro län med ca 340 hektar obärgat, följt av Gävleborgs län och Östergötlands län. Enskilda potatisodlare har drabbats hårt. För potatis för stärkelse skattas arealen obärgat på riksnivå till 40 hektar.

Lars Hagblad, SCB, tfn 019-17 64 15, lars.hagblad@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1404-5834 Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 8 december 2000.
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Svante Öberg, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealer	3
Matpotatis	3
Potatis för stärkelse	3
Obärgade arealer	3
Tabeller	5
1. Matpotatis. Skörd 2000. Preliminära resultat	5
2. Potatis för stärkelse. Skörd 2000. Preliminära resultat	6
3. Potatis. Obärgad areal 2000. Preliminära resultat	7
Diagram	8
1. Matpotatis. Arealer 1991-2000	8
2. Matpotatis. Hektarskördar 1991-2000	8
3. Matpotatis. Totalskördar 1991-2000	8
4. Potatis för stärkelse. Arealer 1991-2000	9
5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1991-2000	9
6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1991-2000	9
Fakta om statistiken	10
Detta omfattar statistiken	10
Så görs statistiken	10
Statistikens tillförlitlighet	11
Statistik i förändring	11
Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR	11
Ingen nedräkning till besådd areal	12
Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000	12
Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998	12
Osäkerhetskällor	13
Bra att veta	14
Annan statistik	14
Elektronisk publicering	14
Summary and list of terms	15

Statistiken med kommentarer

De preliminära resultaten från skördeundersökningarna i potatis år 2000 redovisas i detta statistiska meddelande.

Arealer

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Statens jordbruksverks administrativa register för stödutbetalning, IAKS-registret. Detta är första året som IAKS-registrets uppgifter om arealer används för skattning av totalskördar. Omräkning av arealen har dock skett. Se vidare i avsnittet om statistikens tillförlitlighet. Arealen matpotatis för beräkning av totalskördar redovisas här till 24 220 hektar. Arealen potatis för stärkelse redovisas till 8 290 hektar.

För första gången ingår skörden för matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar i skattningen av hektar- och totalskörd. Matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar omfattade 1999 enligt lantbruksregistret ca. 1 000 hektar.

Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Matpotatis

Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även skörd av potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatisorter.

Hektarsköörden av matpotatis skattas för riket till 26 700 kg/ha. Götaland uppvisar hektarskördar på samma nivå som i fjol. Svealand och Norrland har, med undantag för Norrbottens län, avsevärt lägre hektarskördar än föregående år.

Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står för mer än 75 procent av rikets totala matpotatis-skörd. Totalsköörden av matpotatis för riket beräknas till 647 000 ton (se tabell 1). Det är en minskning jämfört med det föregående årets totalskörd med 30 000 ton.

I den beräknade avkastningen per hektar ingår potatis skördad som färskpotatis. Detta gör att Skåne län som har en omfattande odling av färskpotatis har en jämförelsevis låg avkastning per hektar. I Svealand och Norrland är obärgade arealer och lågt skördeutbyte huvudorsakerna till låg skörd per hektar.

Potatis för stärkelse

I skattning av hektar och totalskördar i potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar. Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarsköörden skattas för riket till 38 700 kg/ha. Totalsköörden för potatis för stärkelse beräknas till 321 000 ton (se tabell 2).

Obärgade arealer

Normalt förblir vissa arealer obärgade på grund av ogynnsamt väder under skördearbetet på hösten. Översvämning, kvävningsskador och bladmögelangrepp på grund stora nederbörds mängder mitt under odlingssäsongen ledde i år till obärgade arealer, främst i Svealand och Norrland. Totalt skattas 1 160 hektar som obärgad areal av matpotatis för riket. Värst drabbat är Örebro län med ca 340 hektar obärgat, följt av Gävleborgs län och Östergötlands län (se tabell 3). För potatis för stärkelse skattades arealen obärgat på riksnivå till 40 hektar. Enskilda potatisodlare har drabbats hårt.

Odlingbetingelser 2000

Sommaren präglades av mycket regn och brist på värme. I södra delarna av landet utvecklades grödorna väl, men i områden med alltför stora regnmängder

tog potatisen skada, främst i Svealand och i Norrland. Längs vattendrag har fält översvämmats och skörden helt gått till spillo. I delar av fält har vatten blivit stående och knölar kvävda, vilket lett till obärgade arealer.

Väderbetingelserna var mycket gynnsamma för bladmögel, som sänkt skördens storlek, och gett problem med brunröteskadade knölar i den skörd som kunde bärgas. Bladmögelangrepp på bladen kan smitta knölar, som då får brunröta. Goda upptagningförhållanden utan regn minskar däremot risken för spridning av smitta till knölar. Höstens skördearbete kunde genomföras under gynnsamma väderförhållanden utan stora regnmängder, vilket gjort att brunröteskadade knölar inte rapporterats som det dominerande kvalitetsfelet för skörden utan att det i stället är gröna knölar. Bortsorteringen bedöms totalt vara större än normalt.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län/odlingsområde, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal undersökningsenheter (UE) som utgör underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Definitiva resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB: s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Bytet av metod gör att jämförelser med tidigare åren 1995-98 måste göras med stor försiktighet. Se vidare under rubriken ”Statistikens tillförlitlighet”.

Uppgifter om obärgade arealer redovisas i tabell 3. Den obärgade arealen redovisas i hektar och procent.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 UE. Vid färre antal UE ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

1. Matpotatis. Skörd 2000. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

Table potatoes. Preliminary results. Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Stockholms	5	..	..	..	..	..	..
Uppsala	24	19 080	16 940	6,3	380	6 500	6,3
Södermanlands	2	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	82	29 490	26 750	3,1	1 790	47 800	3,1
Jönköpings	21	27 760	25 160	6,0	390	9 800	6,0
Kronobergs	13	..	..	..	..	..	..
Kalmar	31	26 210	24 170	5,6	550	13 200	5,6
Gotlands	42	30 430	28 020	4,1	830	23 300	4,1
Blekinge	10	..	..	..	..	..	..
Skåne	321	35 300	32 800	1,9	7 660	251 400	1,9
Hallands	101	34 370	31 760	2,2	3 120	99 000	2,2
Västra Götalands	155	30 950	28 060	1,9	3 820	107 300	1,9
Värmlands	49	21 770	19 500	2,3	690	13 500	2,3
Örebro	42	14 930	13 350	12,1	920	12 400	12,1
Västmanlands	10	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	45	20 320	17 790	5,4	710	12 600	5,4
Gävleborgs	31	9 810	8 660	12,1	430	3 800	12,1
Västernorrlands	18	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	11	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	30	11 180	8 890	10,1	610	5 400	10,1
Norrbottens	34	19 390	15 350	4,0	890	13 600	4,0
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	274	35 120	32 620	1,8	7 010	228 600	1,8
Götalands mellanbygder	211	33 420	30 950	3,1	4 820	149 300	3,1
Götalands norra slättbygder	198	31 590	28 650	1,5	4 850	139 100	1,5
Svealands slättbygder	93	18 590	16 620	6,7	1 950	32 400	6,7
Götalands skogsbygder	82	27 980	25 440	4,1	1 740	44 400	4,1
Mell Sveriges skogsbygder	73	16 400	14 590	8,1	980	14 300	8,1
Nedre Norrland	80	14 770	12 860	6,3	1 330	17 100	6,3
Övre Norrland	66	15 780	12 510	5,1	1 530	19 100	5,1
Hela Riket ⁴⁾							
2000	1 077	29 230	26 720	1,1	24 220	647 200	1,1
1999 ⁵⁾	862	31 600	28 820	1,3	23 430	675 200	1,3
1998	784	38 390	34 720		22 820	792 500	
1997	851	39 300	35 640		24 380	874 300	
1996	845	37 130	33 210		25 690	853 200	
1995	834	34 970	31 280		25 350	791 500	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar och korrigerad obärgad areal.

3) Korrigerad preliminär areal (IAKS).

4) Resultat för 1999 och 2000 är inte direkt jämförbara med tidigare års resultat.

5) För åren 1995-1999 redovisas de definitiva resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Skörd 2000. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

Potatoes for processing of starch. Preliminary results. Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Kalmar	13	..	..	..	..	..	..
Blekinge	33	37 160	37 010	2,8	2 610	96 500	2,8
Skåne	82	40 300	40 140	1,3	4 510	180 900	1,3
Övriga	11	..	..	..	..	..	..
Hela Riket ⁴⁾							
2000	139	38 860	38 700	1,5	8 290	320 800	1,5
1999	117	37 770	37 620	1,9	8 390	315 600	1,9
1998	96	48 110	47 440		8 570	406 400	
1997	93	37 540	37 420		9 080	339 800	
1996	94	38 530	38 370		9 060	347 700	
1995	98	38 360	38 330		7 370	282 300	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar och för obärgad areal.

3) Korrigerad preliminär areal (IAKS).

4) För åren 1995-1999 redovisas de definitiva resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal 2000. Preliminära resultat Hektar och procent av grödarealen

Potatoes. Area not harvested. Preliminary results. Hectares and per cent of the cultivated area

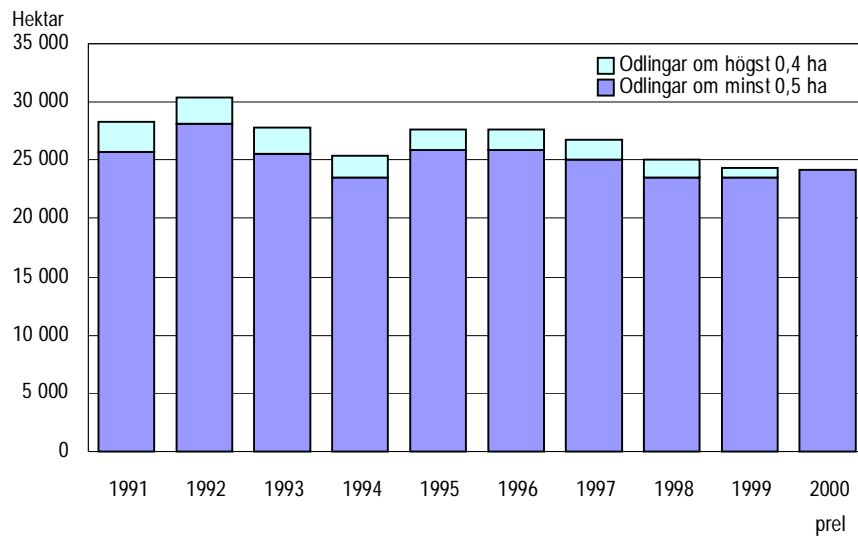
Område	Matpotatis Obärgad areal		Potatis för stärkelse Obärgad areal	
	Hektar	%	Hektar	%
Län				
Stockholms	..	..	-	-
Uppsala	20	6,3	-	-
Södermanlands	..	..	-	-
Östergötlands	120	6,6	-	-
Jönköpings	0	0,3	-	-
Kronobergs	..	..	..	..
Kalmar	10	2,2	..	..
Gotlands	30	3,7	-	-
Blekinge	..	..	..	..
Skåne	70	0,9	..	..
Hallands	10	0,4	-	-
Västra Götalands	50	1,3	-	-
Värmlands	30	4,6	-	-
Örebro	340	37,2	-	-
Västmanlands	..	..	-	-
Dalarnas	90	13,0	-	-
Gävleborgs	180	40,5	-	-
Västernorrlands	..	..	-	-
Jämtlands	..	..	-	-
Västerbottens	70	11,2	-	-
Norrbottens	30	3,7	-	-
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	40	0,6	..	..
Götalands mellanbygder	80	1,6	..	..
Götalands norra slättbygder	150	3,1	-	-
Svealands slättbygder	350	18,0	-	-
Götalands skogsbygder	10	0,7	..	..
Mell Sveriges skogsbygder	180	18,7	-	-
Nedre Norrland	230	17,3	-	-
Övre Norrland	120	7,7	-	-
Hela Riket				
2000	1 160	4,8	40	0,5
1999	460	2,0	80	1,0
1998	1 810	7,2	120	1,4
1997	50	0,2	10	0,1
1996	160	0,6	0	0,0
1995	310	1,2	0	0,0

Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

Diagram

1. Matpotatis. Arealer 1991-2000

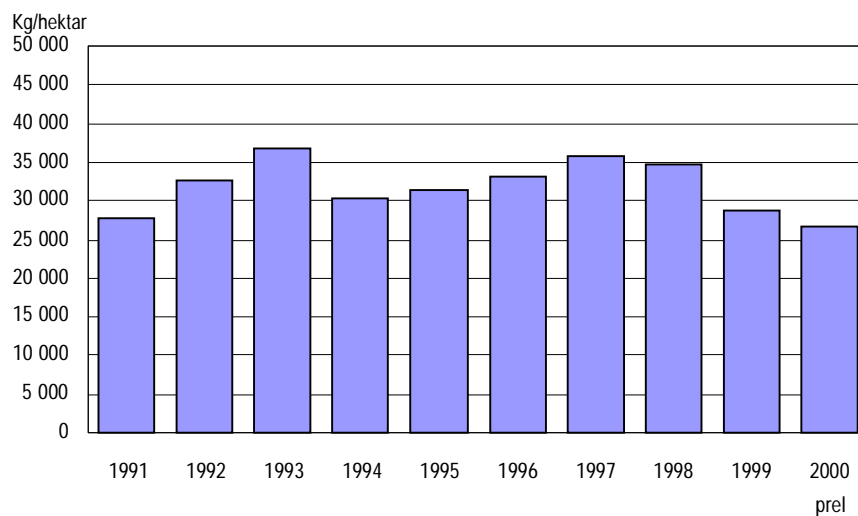
Table potatoes. Areas in 1991-2000

I hektar- och totalskördeskattningarna år 2000 ingår även odlingar om högst 0,4 hektar.

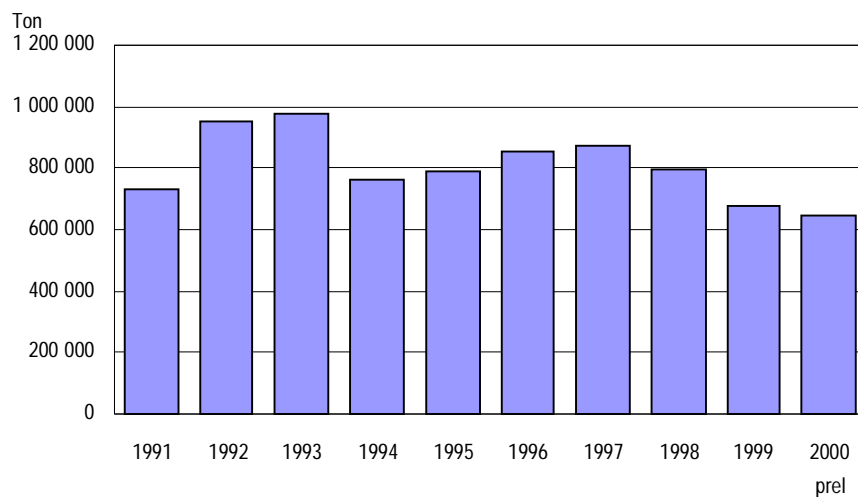
2. Matpotatis. Hektarskördar 1991-2000

Table potatoes. Yield per hectares in 1991-2000

3. Matpotatis. Totalskördar 1991-2000

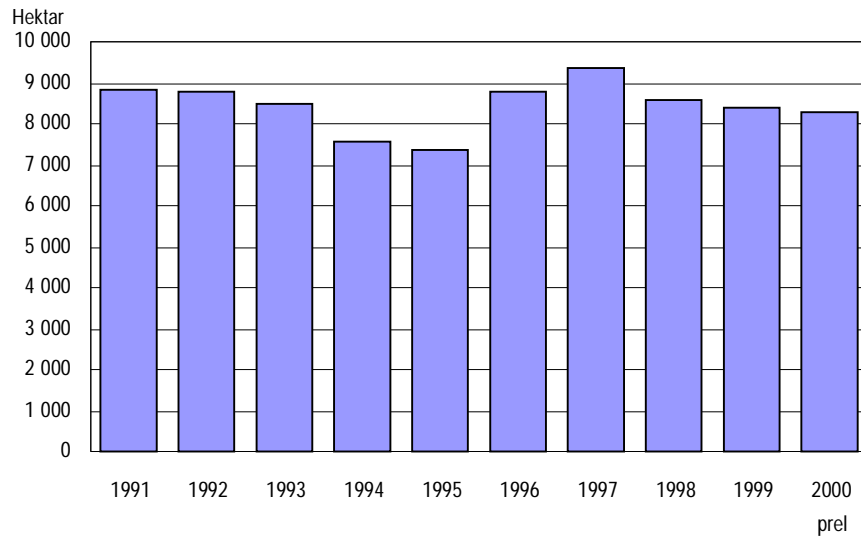
Table potatoes. Total production in 1991-2000

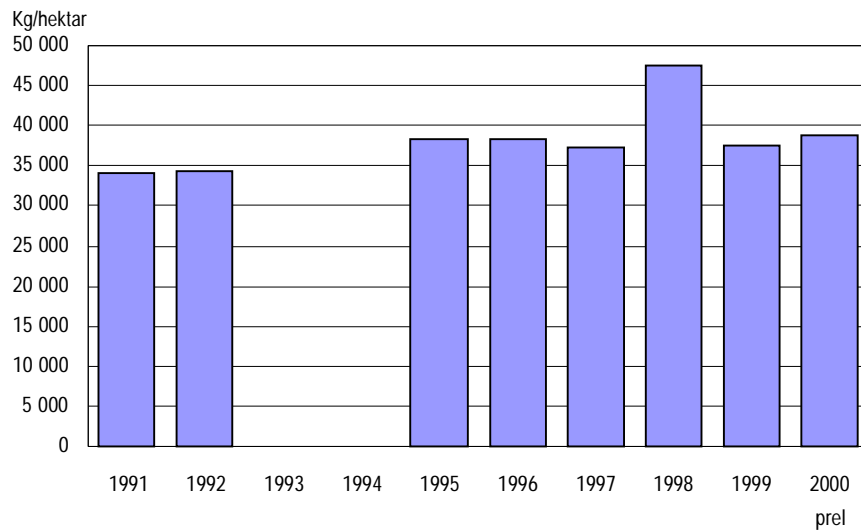
4. Potatis för stärkelse. Arealer 1991-2000

Potatoes for processing of starch. Areas in 1991-2000

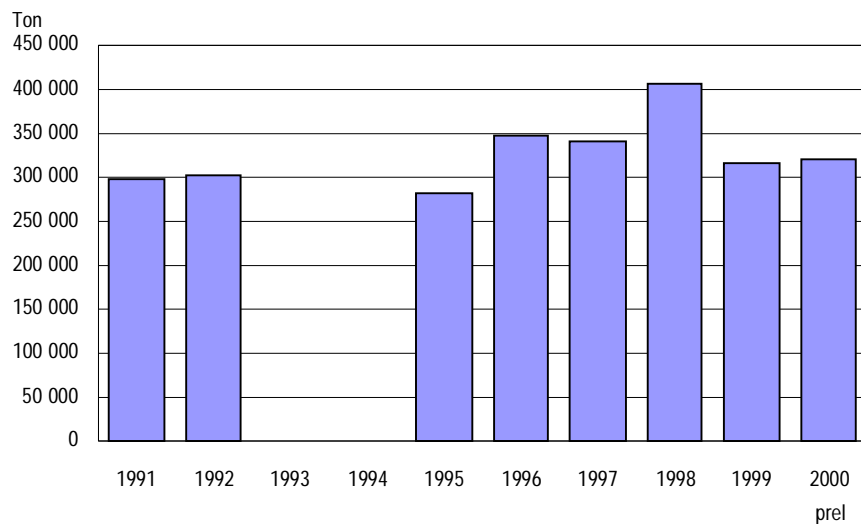
5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1991-2000

Potatoes for processing of starch. Yield per hectares in 1991-2000

6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1991-2000

Potatoes for processing of starch. Total production in 1991-2000

Åren 1993-1994 utförde SCB ingen objektiv skördeuppskattning av potatis för stärkelse.
1992 och tidigare omfattade undersökningen potatis för stärkelse och råsprit.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även skörd av potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Resultaten utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv vid planering inom områdena jordbruk och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Så görs statistiken

Urval

Skördeskattningarna av potatis 2000 baseras på postenkät till ett urval av odlare. Tidigare år har endast företag/odlare vars odlingar omfattade minst 0,5 hektar potatis undersökts, men fr.o.m. i år ingår även dessa små odlingar i urvalet och därmed i skördeskattningen.

I de preliminära skördeskattningarna för år 2000 har uppgifter från 1 077 av 1 348 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 139 av 174 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Uppgifterna i urvalsramen för år 2000 är hämtade från 1999 års lantbruksregister (LBR). LBR omfattar uppgifter för ca 80 000 företag med minst 2,1 hektar åker.

Urvalet i undersökningarna är stratifierat efter skördeområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 57 strata. Uttagning av odlare skedde med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom strata.

Uppgiftsinsamling

Uppgiftsinsamlingen görs via postenkät. Postenkäten för matpotatis skickades ut i mitten av oktober och svar skulle lämnas senast 3 november. Sista datum för inlämnande av uppgifter för potatis för stärkelse var den 10 november. Efter en påminnelse har sedan telefonuppföljning gjorts bland dem som inte svarat.

För matpotatis insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av färskpotatis (endast sorterna Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Premiere, Rocket och Silla)
- Skördad kvantitet av matpotatis (alla övriga sorter)
- Förekomst av småfallande och bortsortering av rötskadade, gröna m.m. En bedömning skulle göras med indelning i om förekomsten småfallande respektive bortsorteringen var "mindre än normalt", "normal" eller "mer än normalt".
- Obärgad areal av matpotatis

För potatis för stärkelse insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse
- Förekomst av rötskadade
- Obärgad areal av potatis för stärkelse

Bearbetning och granskning

I samband med dataregistrering gjordes en första granskning av inkomna uppgifter. Därefter har ytterligare detaljgranskning skett. Exempel på partiellt bortfall som ibland kunnat åtgärdas är när skördeuppgifter redovisats men inte den

areal som skördeuppgifterna avser. Särskild granskning har också gjorts av låga respektive höga hektarskördar.

I vissa fall kunde uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna, men i övriga fall har telefonkontakt tagits med odlarna varvid uppgifterna har bekräftats, rättats eller kompletterats. Uppgiftsmaterialet har sedan använts till de statistiska sammanställningarna.

Hektarskördarna tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Skattningen av hektarskörd per stratum görs sedan genom att den totala skörden per stratum divideras med totala arealen av grödan.

Den reducerade hektarskörden erhålls genom att korrigeras den totala hektarskörden för bortsortering, småfallande och obärgad areal med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och rötskadade på riksnivå till 9,5 procent. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 procent. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata.

Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med preliminära arealuppgifter från Statens jordbruksverks administrativa register för stödutbetalningar, IAKS-registret som redovisades i juni. Detta är första årets som IAKS-registret används för beräkning av totalskördar. Potatisarealerna som redovisades i juni har dock omräknats inför beräkningen av årets totalskördar, se vidare under avsnittet om statistikens tillförlitlighet.

Statistikens tillförlitlighet

Statistik i förändring

Skördestatistiken för potatis baseras år 2000 på en riksomfattande postenkätundersökning med telefonuppföljning till ett urval av potatisodlare. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Denna ändring av insamlingsmetod gör det svårt att jämföra årets resultat med resultaten fram t.o.m. 1998. Jämfört med föregående år har några förändringar skett. Dels erhålls arealuppgifterna i år från IAKS-registret och dels ingår små odlingar mindre än 0,5 hektar i årets undersökning. Syftet med förändringarna för potatisstatistiken är att reducera kostnader och anpassa redovisningen till användarnas behov.

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR

Grödarealerna för år 2000 grundar sig på uppgifter i Statens jordbruksverks administrativa stödutbetalningsregister, IAKS-registret. Arealerna bygger på information som jordbrukarna lämnat i sina uppgifter om ersättning. Med andra ord saknas de jordbrukare som inte ansökt om ersättning. Grödredovisningen från IAKS avser jordbrukare som ansökt om ersättning för minst 0,3 hektar. Grödarealerna fram t.o.m. 1999 baseras på uppgifter från LBR och avser företag med minst 2,1 hektar åkermark. Tillskottet av matpotatisareal på grund denna skillnad i nedre gräns i registren är begränsad. För potatis för stärkelse har det ingen betydelse eftersom det inte finns så små odlingar av den grödan.

Korrigerig av IAKS-arealerna

Jordbrukarna erhåller inte något stöd för potatis, men uppgifterna om odlad areal redovisas ändå på SAM-blanketten för arealstöd. I årets SAM-blankett fanns koderna matpotatis och fabrikspotatis. I lantbruksregistret kunde jordbrukarna redovisa sin areal som matpotatis eller potatis för stärkelse. Detta har medfört att många odlare av matpotatis, främst odlare av potatis till chips, redovisat arealen som fabrikspotatis, vilket de anser det är, och inte som matpotatis. Inför beräkningarna av totalskördar görs därför en korrigerig av de preliminära arealerna som publicerades i juni (JO10SM0002). Fabrikspotatis-arealen räknas ned till att avse potatis för stärkelse. Vid denna nedräkning har korrigerigstal baserade på uppgifter från IAKS99 och LBR99 använts. Den areal, ca 870 hektar på riksnivå, som räknats ned på fabrikspotatis förs sedan över till matpotatis. Antagandet görs då att jordbrukaren angivit fabrikspotatis för areal som i denna skattning ska hänföras till matpotatis. Arealen potatis för stärkelse blir då mer rimlig vid jämförelse med uppgifter om odlade arealer av potatis för stärkelse från andra källor.

Ingen nedräkning till besådd areal

I IAKS-registret har jordbrukarna ofta redovisat fältareal, medan man i redovisning för beräkning av hektarskörd redovisar besådd areal dvs. vändtegar ingår inte i den redovisningen. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigerig ned till besådd areal. Detta gör att totalskörden blir något överskattad. Senast korrigerig till besådd areal gjordes var 1998 (J16SM9901) och korrigerigstalen för matpotatis var då 0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige. Korrigerigstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besådd areal. Vår bedömning är att skillnaden mellan den redovisade arealen till IAKS och verklig besådd areal är minst densamma som skillnaden var i lantbruksregistret. En korrigerig med 0,98 på årets resultat skulle betyda $24\,220 \text{ hektar} \times 0,98 = 23\,740 \text{ hektar}$. Skillnaden är ca 480 hektar vilket motsvarar en höjning med $480 \times 26\,700 = 12\,800 \text{ ton}$ för riket av totalskörden. För potatis för stärkelse gjordes ingen arealkorrigerig.

Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit till bekymmer och från och med i år ingår även dessa små odlingar i skattningen av skörd för riket. För år 1999 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 1 000 hektar. Arealen för riket ökar därför inför årets redovisning på grund av detta. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad. Ca $1\,000 \text{ hektar} \times 5 \text{ ton/hektar} = 5\,000 \text{ ton}$ totalt för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det inte finns så små odlingar av potatis för stärkelse.

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

SCB:s objektiva skördeuppskattningar ersattes 1999 med uppgiftsinsamling via postenkät. År 1992 gjordes en provstudie där postenkätmetoden jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetoden visade sig då på riksnivå ge en underskattning med nästan 20 procent. Om denna skillnad kvarstår på samma nivå är svårt att säga. Några av orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna är:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigerig gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölarna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Viktförlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 procent.
- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigerig

gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. Resultatet blir att hektarskörden sänks med ca 1 ton per hektar och totalskörden minskar med ca 4 procent när hänsyn tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.

- I de objektiva skördeuppskattningarna undersöktes företag med mer än 5 hektar åker. De företag som var mellan 2-5 hektar åsattes samma hektaravkastning vid uträkning av totalskörden som den skattade avkastningen för företag större än 5 hektar. Från och med 1999 års undersökning tas hänsyn till faktisk avkastning. I lantbruksregistret 1999 redovisades 391 hektar matpotatis för företag mellan 2,1-5,0 hektar och för potatis för stärkelse 7 hektar i storleksgruppen. Förändringen är därför av mindre betydelse.

Alla punkterna ovan sänker nivån på såväl hektarskördar som totalskördar gentemot tidigare års skattningar.

I de objektiva skördeuppskattningarna togs hänsyn till besådd areal. En arealkorrigerings gjordes för t.ex. osatta vändtegar. Som underlag för korrigerings-talen användes resultat från särskilda arealkontroller.

Jämförelse med årets resultat

Hektarskörden för total hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis på odlingar större än 0,5 hektar skattas till 31 300 kg/ha på riksnivå för år 2000. Den uppgiften är mest jämförbar med uppgifterna om total hektarskörd för 1995-98 från de objektiva skördeuppskattningarna som redovisas i tabell 1.

Uppgifter om färskpotatis insamlas separat för sorterna, Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Premiere, Rocket och Silla. Detta gör det möjligt att skatta avkastningen för dessa sorter som för riket skattas till 17 300 kg/ha. Ca 10 procent av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar av dessa sorter. Övriga sorter odlade som färskpotatis ingår i matpotatis-skattningen.

Osäkerhetskällor

Bortfall

Vid 1999 års undersökning användes postenkät med två påminnelser per post och även viss telefonuppföljning, men bortfallet var ändå stort i undersökningen. I årets undersökning tillämpades en påminnelse per post och sedan telefonintervju med de jordbrukare som inte svarat per post. Bortfallet är därför mycket mindre i årets undersökning jämfört med fjolårets.

Medelfel

Medelfelet anges i procent av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t ex den skattade hektarskörden för potatis för stärkelse på 38 700 kg/ha och ett medelfel på 1,5 procent (dvs. 580 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $38\,700 \pm 2 \times 580$ (dvs. 37 540 – 39 860 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörden.

IAKS 2000 och LBR 1995/1999 är totalregister för grödarealer, men för åren 1996-1998 inhämtades uppgifter om grödarealer endast för ett urval av företag. Detta medför att även grödarealerna är behäftade med urvalsfel under åren 1996-1998.

IAKS-registret är en totalundersökning 2000 vilket innebär att den procentuella medelfelsskattningen för hektar- och totalskörd blir identisk.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Antalet nystartade företag, utgör en undertäckning. Företag som upphört utgör en övertäckning. En annan typ av övertäckning är att de uttagna företagen inte odlar någon av de undersökta grödorna. Över- och undertäckningen påverkar resultaten i mycket liten utsträckning.

Bra att veta

Från provtagning till intervjumetod och postenkät

Under mer än 35 år har objektiva skördeuppskattningar med provtagningar utgjort grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Av besparingsskäl har successiva förändringar genomförts under senare år. Med början 1999 infördes postenkät som insamlingsmetod för uppgifter om potatis. Detta gör att jämförelser med tidigare år för år svåra att göra.

Annan statistik

En tidig prognos för 2000 års potatisskörd redovisades av Jordbruksverket i augusti. Den tidiga prognosen byggde på en väderbaserad modell. Definitiva uppgifter om hektar och totalskördar av matpotatis och potatis för stärkelse år 2000 kommer att redovisas i maj 2001.

Elektronisk publicering

Skördestatistik som SCB producerar publiceras via Internet. Den definitiva statistiken läggs även in i Sveriges statistiska databaser. I båda fallen är statistiken kostnadsfri och åtkomst sker via SCB:s webbplats, www.scb.se. Tryckta statistiska meddelanden erhålls mot betalning.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild [Beskrivning av statistiken](#) på samma adress, www.scb.se.

Summary and list of terms

Summary

This report provides the preliminary results of 2000 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

In Sweden, excessive rains and sub-normal temperatures characterized the summer weather of 2000. Certain areas in the middle of Sweden became flooded and no yield could be harvested. The weather conditions were very favourable for late blight causing yield reductions and also problems with blighted tubers. In the southern part of Sweden, the conditions were better and normal yields were achieved.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 26 720 kg and the total production is estimated at 647 000 tons. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 38 700 kg and 321 000 tons, respectively. Since 1960, Statistics Sweden has produced statistics for potatoes using an objective method based on probability sampling and physical measurements with samples taken from the fields. Due to budget restrictions, the method was changed 1999 to mail enquiries to a sample of farmers. This year other changes have been done. The areas are, for the first time, based on preliminary statistics from the administrative database for agricultural subsidies. IACS. Yields of potatoes on farms with potato areas less than 0,5 hectares are investigated for the first time. Earlier these small cultivations were not included in the statistics. Due to the changes all comparisons between years should be made with great caution.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tons. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for reduced yields, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values, derived from the objective potato surveys conducted until 1998. The results for 2000 were based on a mail survey with a sample of 1 348 holdings for table potatoes and a sample of 174 holdings for potatoes for processing starch. Adjustments in the reduced yields have also been made for unharvested areas, which have lowered the yield per hectare. The unharvested area was of great importance in the middle and north of Sweden this year.

List of terms

Antal UE	Number of survey units
Areal	Area
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production